

* יישום בנשק נ"ט. פיתוח נוסף של SCOPES מאפשר שימוש בנשק נ"ט בתרגילי אח"ק. לא רק שניתן להשתמש במשגרי „לאו“, בתול"ר 90 מ"מ ובמוקשים נ"ט על-ידי כיתות חי"ר, אלא שגם תול"ר 106 מ"מ וגם „טאו“ ניתנים לשימוש בכיתות ובחוליות נ"ט. נהלי אח"ק ניתנים ליישום, בנוסף לתרגילים טקטיים, גם בלימוד התפעול הטקטי של הנשק, לאחר אימון קליעה במטווחים.

* יישום בשריון. מובן שאימון בנשק נ"ט, לא יביא תועלת ללא שימוש בטנקים. אולם בתרגיל אח"ק כבקר עצמו, מיועד לטנקים תפקיד עיקרי. כדוגמת יישום ה-SCOPES בחי"ר, יכולים השריונאים ליישם אח"ק באימון טנקים נגד טנקים.

* שיתוף פעולה. השימוש היעיל ביותר באת"ק, הוא בביצוע תרגילים משולבים של טנקים, חי"ר וארטילריה. במלים אחרות: האת"ק מנוצל לאימון בצורה שבה ילחמו (ייתכן מצב שהצוות יהיה בעדיפות לטנקים או בעדיפות לחי"ר — בהתאם לרצונו של המאמן).

יחידות המוגבלות בשימוש בשחתי"אש, או יחידות המוגבלות באימון כיתה ומחלקה, בגלל היעדר שטח או כוח-אדם, ימצאו שאת"ק (וכן גם SCOPES) מתאימים ושימושיים להשגת מטרת האימון היחידתית. לא רק שהאת"ק מאפשר אימון מציאותי ליחידות, הוא מהווה גם שיטה מצוינת למבחנים. ניתן, במאמץ קל, לשלב את"ק בבוחן הכשירות המחלקתי. הטכניקות באת"ק מותאמות מראש לאימון או בוחן על-פי תכניות ההדרכה החדשות של צבא ארה"ב, המצויות עתה בשלבי עיבוד סופיים.

* האם ניתן להשתמש בטכניקות את"ק ביחידות גדולות?

גודל היחידות המשתתפות נקבע על-ידי מערכת הבקרה, כלומר על ידי מספר הבקרים שיכולים לפעול ביעילות ברשת קשר אחת (רשת בקרה). מאחר שחייבים להקציב בקר לכל חוליית חי"ר, לכל טנק ולכל צוות נ"ט, יש צורך בבקרים רבים, אפילו בתרגיל של יחידה קטנה. סטייה מהנהלים שנוסו, כדי לשרת יחידות גדולות, מקטינה, במידה רבה, את יעילות הערכת האבידות, ועל-כן פוגמת במידת ההתאמה לתנאי קרב.

* האם המספר הרב של הבקרים הדרוש אינו מופרז?

המספר הוא רב, אך לא מופרז. הבקרים הם לרוב חוגרים זוטרים. מאחר שהם צמודים לצוותי טנקים, לעמדות תותחים ולחוליות חי"ר, הם אינם מתבטלים מהאימון. בעצם, הם לומדים לעתים יותר מהלוחמים המתאמנים.

* האם מחייב את"ק זמן רב יותר להכנה מהאימון הטקטי הרגיל?

ההכנות לאת"ק מצריכות שיעור זמן נמוך יותר מאשר ההכנות לתרגיל אש, אך יותר מתרגיל טקטי ללא אש. מכל מקום, לאחר תקופה ראשונית של הסתגלות, לא יעלה זמן ההכנה על המקובל בתרגילים טקטיים אחרים.

את"ק עתיד להוכיח את טיבו; שיטה זו לא תפתור את כל בעיות האימון היחידתי, אולם היא מסוגלת ליצור את התנאים הטקטיים הדרושים לאימון מציאותי.

בשולי המאמר סאל עמוס גלבוע

המאמר מציג שיטת אימון כפי שעוצבה בצבא האמריקני בשנים 3—1972, ועדיין נמצאת בפיתוח. מניסיון שנרכש במלחמת ויאטנאם ומאוחר יותר, מניתוח מלחמת יום-הכיפורים, הסיקו מעצבי תורת ההדרכה בצבא ארה"ב, כי החיסון לקרב, הוא הגורם העיקרי במתן הסיכוי לחייל לשרוד בשדה-הקרב המודרני ולהרוג באויב. אימוץ רעיון האימון בתנאי-קרב, התפתח באופן שיטתי על-ידי צוותי חשיבה, מחקרים וניסויים, ומכאן תוקפו הרב.

כפי שמציינים בעלי המאמר, באו לביטוי באימונים, הרגלים רעים בתנועת רק"מ בשטח האימון, תפיסת עמדות לקויה, עד כדי זלוזל ועוד. לא בכדי אמר גנרל שהתנמנם בשעת תרגיל גדודי, בבואו לסכם: „אימון הפרט היה גרוע, החיילים הצטופפו ולא תפסו עמדות נכונות, הירי לא היה מדויק למטרות“. כששאל אותו ראש לשכתו כיצד ידע לסכם כל-כך נכון, והרי ישן בתרגיל, השיב לו המפקד: „כך

נראו התרגילים בעבר וכך ייראו גם בעתיד“. גידול מואץ של עוצמת-האש ודיוקה והמעבר החד של חייל לתוך המלחמה, הביא את צבא ארה"ב למחשבות חדשות. חשיבותו של חיל-הרגלים עלתה ללא עוררין כשדה הקרב המודרני בשילוב עם חילות אחרים, אולם הבעיה היא כיצד יפעל ויתפקד החייל, על מנת לשרוד ולהרוג באויב ככל שניתן. על זאת אומרים בעלי המאמר, ובצדק, את המשפט הבא: „הרוג או היהרג“. זהו המוטו שצריך ללוות את אימון החייל, והיבטיו העיקריים הם:

* תנועה נכונה בשדה-הקרב המגבירה את סיכויי השרידות ויכולת לתפעל נשק, מלווה בכושר גופני מעולה.

* ניצול מכסימלי של הנשק העומד לרשותו של החייל, תלוי ברמת מקצועית גבוהה של ירי בתנאי עייפות ולחץ זמן.

* שיפור שיתוף הפעולה הבין-חילי בכל הרמות.

האם תמיד היינו סטרייליים בתחום האי-

מונים? באמצע שנות ה-50, נמצאו יחידות החי"ר מתאמנות בשטח הררי, כשאשר-הרתק חולפת מעל לראשם בדרך האיגוף. רימוני הגנה נזרקו תוך כדי הסתערות, ומפקדים לא היססו לקרב את האש לכות המסתער וללוותו באש צמודה לשם תרגול הכוח, כל זאת לשם חישול החייל. נעשה ניסיון להמחיש את שדה-הקרב בתרגילים דו צדדיים, בהם הפתיע כוח אחד את השני בתכנון ובביצוע, בפיקוחם של בקרים. אולם, ככל שהשתדלו, לא ניתן להמחיש בדיוק את שדה-הקרב ולעתים, אבדה השליטה על בקרת התרגיל, תוך מאמץ להקנות לאימון אופי מציאותי.

רשלנות של מפקדים בשמירת הוראות-ביטחון גרמה מדי פעם להחמרת-יתר בתחומי-ביטחון. רימוני הגנה כמעט ולא נזרקו עוד באימון בשדה-פתוח. אסון שקרה בעת הנחת מטען צינור לפריצת-גדר, גרם לפרסום הוראה שיש לחפור בור מדופן בשקים מול איזור הפריצה, ובו

יימצאו המפעילים לאחר הפעלת המצת. התוצאה: היעדר ריאליות באימון בעצם התקנת הבור מחד, ומאידך — יחידות רבות הפסיקו להפעיל בונגלורים והפעילו מטעני-דמה, כדי שלא להסתבך באי מילוי הוראה. יתכן שירדה כמות הנפגעים, אך הריאליות באימון הלכה והתמעטה. בתרגילים שונים נשמעו אמרות של מפקדים בכירים: „התרגיל לא טוב, כי לא היתה רציפות-אש“. אוראו תוכנו בתרגיל לים שנכתו בהם אורחים, „קונצרט נשק קל“, שבו נשמרה רציפות-האש ותחמושת רבה נורתה ליעדים. הישבים על הבמות היו שבעי רצון ואילו המטרות נשארו בלתי פגיעות.

בעקבות מלחמת ויאט-נאם ובעיקר אחרי מלחמת יום-הכיפורים, לאחר מחשבה, ניתוח ומחקר, הגיע הצבא האמריקני למחשבות חדשות בכל הקשור לאימון הלוחם. הוסבה תשומת-לב מיוחדת לכל חייל באימונו ובעיצובו כלוחם, בשיפור כושר הקליעה המדויק שלו בנשקו האישי, באימון גופני נוקשה כדרך לחיזוקו וחיסונו לעמוד במוראות-הקרב, בעיקר במעבר ממצב רגוע להוויית הקרב. המונח „חיסון לקרב“ טומן בחובו אינטגרציה של היבטים אלו: כושר גופני, כושר קליעה מדויק במצבי עיפות, לחץ זמן, הגברת היציבות הנפשית והכוננות האישית לקרב. המטרה שהוגדרה היתה לחדד לחייל את חושיו בשדה, על-מנת להרגילו לתפוס עמדות בצורה נכונה, לנצל את הקרקע לתנועתו, וכל זאת כדי לאפשר לו להפעיל את נשקו בצורה הנכונה ולפגוע באויב.

בשנים 3—1972 פותחה בצבא ארה"ב שיטת „האימון בתנאי קרב“. שיטה זו אוצרת בחובה את היתרונות של תרגיל אש — על-ידי ירי כדורים חסרי קליע והפעלת אמצעים פירוטכניים — ושל תרגיל דו צדדי אשר בו מתפתחת החשיבה הטקטית, והחייל מומרץ לפתח כושר אלתור אישי ופעילות נבונה בשדה-הקרב. שיטת אימון זו אינה באה במקום אימון באש חיה או במקום תרגיל דו צדדי, אלא היא שיטה משלימה של שני סוגי האימון. להצלחת האימון בשיטת „האימון בתנאי קרב“ דרושים מספר נתונים:

- הכנות מוקדמות של אמצעים, כשתנאי הכרחי הוא משקפת על כל רובה, על-מנת לזהות את המספר של החייל אליו כוון הנשק.
- הכנה יסודית של הבקרים בתצפית על

השטח ובאישור או אי אישור פגיעה באויב. כמו-כן שליטה מלאה של מנהל התרגיל במהלכים השונים.

- התלהבות של המפקדים והחדרת חשיבות האימון לחיילים המתאמנים.
- הדגשת האחריות של כל חייל וחייל באימון, בכך שיתפקד נכון בתנועה בשטח, בתפיסת העמדות ובתפעול הנשק.
- קביעת קריטריונים וניקוד משוקלל לכל תרגיל, כדי שניתן יהיה להצביע בבירור איזה כוח ניצח בקרב.
- הפעלת שיטת „שכר ועונש“ אישית וקבוצתית. הכוונה לעידוד חברתי בעל אופי אישי וקבוצתי לציון חיילים מצטיינים במסגרת התרגיל, אשר פעולתם תרמה במיוחד להצלחת יחידתם, „בקרב“.

• שילוב אמצעי פירוטכניקה, עשן ופיצוצים כדי להחיות את התרגיל ולתת תחושה הקרובה להוויית שדה הקרב. על המפקדים לדעת על-פי איזה עיקרון פועלת שיטה זו, על-מנת שיתדרכו נכון את החיילים ובעיקר את הבקרים. שיטת אימון זו מתבססת על עקרון תורת הלמידה של „שכר ועונש“, או חיווקים חיוביים ושליליים, הפועל במשוב. למשוב זה שני גוונים: האחד — אינפורמציה מיידית של התוצאה, לדוגמה: חייל מספר 1 מהכוח הכחול, „ירה“ ופגע בחייל מספר 6 של הכוח האדום. הבקר מכריז — „פגע במספר 6“. זהו ביטוי מובהק של אינפורמציה על התוצאה. השני — חיווק הגותן עידוד רב יותר מרמת הביצוע. אם הבקר מודיע לחייל מספר 1 מן הכוח הכחול, כי פגע במספר 6 שהוא סמל המחלקה האדומה, ושיבש בכך את פעולת המחלקה ל-5 דקות, וזהו אינפורמציה על רמת הביצוע. אם הבקר מוסיף גם מילות עידוד, כמו „יפה“, „טוב“, „טוב מאוד“, הרי שגם היריה עצמו מקבל עידוד וגם חבריו למחלקה שואבים עידוד מהישגם חברים לצוות והם ממשיכים לתפקד ביתר אחריות ותשומת לב, למרות העייפות המצטברת.

הערכת השיטה ורעיונות נוספים

כל עוד לא ניסינו את השיטה ביחידותינו, עלינו להסתמך בעיקר על גסיונם של האמריקאים. לדבריהם, גילו המתאמנים עניין רב בשיטת אימון זו, כשכל חייל מגלה אחריות אישית כלפי חבריו ומשתדל שלא להתבזות בעיני עצמו ובעיני חבריו.

1. משוב — Feed Back — המער.

חל שיפור רב ברמת הביצוע של הלוחם כפרט וברמת תפעול היחידה כמסגרת. הרצון ללמוד ולהשתכלל בטכניקות של הלחימה, עלה בקרב הלוחמים תוך התחזקות היסוד התחרותי. התרגיל יכול להיות מבחן מהימן להשוואת הישגים בין יחידתיים.

בגלל הצורך במשקפות 6× לכל רובה וטלסקופים רבים לבקרים, לשם מעקב דייקני אחר הביצוע, נראה לי שבאימון חי"ר אין לעלות מעל רמת תרגיל דו צדדי ברמת המחלקה. תרגיל ברמה פלוג-תית וגדודית, ידרוש מערכת בקרה ענפה, שהיא יקרה מבחינת הציוד ומבחינת כמות הבקרים. תרגיל ברמה פלוגתית ואולי גדודית, ניתן לבצע במתכונת זו, כשחלק מפעולת הבקרה נעשה על-ידי „טלביזיה במעגל סגור“ ניידת, בעלת מספר מצלמות, היכולה לסקור את ההתרחשויות בתרגיל „אימון בתנאי קרב“ מזווית ראייה שונות. בצורה זו תאותרנה שגיאות של חיילים בודדים; פעולות בלתי נכונות של מפקדים או רק"מ בתנועה חשופה; קבוצת-פקודות בנקודה בלתי מתאימה ועוד. כדי להגביר את האפקטים של רעשי שדה-הקרב ואירועים בלתי צפויים, כדאי לתכנן מוקשים עם מנגנון פיצוץ שאינו מזיק, כלומר המתפוצץ ופולט צבע המסמן פגיעה, ועוד פעולות מסוג זה, המגבירים את המתח באימון.

סיכום

מאמרו של מייג'ור ג'נרל פיקט² מצביע על כך שבנית יחידות קשוחות בימי שלום, היא המפתח לניצחון במלחמה. צבא השו"אף לנצח, זקוק לחיילים ומפקדים קשורים חיים הבנויים היטב באופן פיזי, ממושמעים ומומחים בתפעול נשקם, והוא המפתח למקצועיות, קובע בעל המאמר.

כאשר מעמיקים באופן יסודי את דרישות האימון ומעלים את הסטנדרטים, הופכת האיכות לטבע שני, אשר עדיין קשה לאמוד את יתרונותיו בשטחים נוספים, אך קרוב לוודאי שישנם כאלו.

לסיים, אצטט את דברי מייג'ור ג'נרל פיקט, אשר מחייבים מחשבה בכל הרמות: „הדרך הטובה להשגת סטנדרטים, היא להכניס לתהליך האימון, שיניים אשר נשיכתן תהיה בכל מי שאינו עומד בדרישות“.

2. Maj.-Gen. George B. Pickett, You've got to have guts!, Army, May, 1975.